

Det kongelige barne, likestillings og
inkluderingsdepartement
Att. Marit Lorentzen
Postboks 8036
0030 OSLO

Dato: 16.01.2013
Deres ref.: 12/6969
Vår ref.: 2012/2571

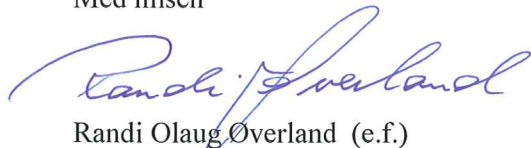
Besøksadr.: Gimlemoen, Kristiansand
Direkte: 38141108
Faks:

Saksbehandler:
Randi Olaus Overland
randi.overland@uia.no

Høring NOU 2012: 15 Politikk for likestilling

Oversender herved høringsuttalelse fra Universitetet i Agder.
Se vedlegg.

Med hilsen

Randi Olaus Overland (e.f.)
Likestillingsrådgiver, UiA

Vedlegg

1 Høring NOU 2012: 15 Politikk for likestilling

UNIVERSITETET I AGDER

HØRINGSUTTALELSE

NOU 2012:15

POLITIKK FOR LIKESTILLING

UiA ønsker herved å gi sitt syn til kjenne i forhold til en del av forslagene i NOU 2012:15 «Politikk for likestilling». Vi mener utvalget har gjort et meget grundig arbeid. Etter vår mening inneholder utredningen flere nye ideer og forslag som det kan være viktig å få iverksatt og fulgt opp både på kort og lang sikt.

UiA har lagt merke til helhetstenkningen som er gjennomgående i NOU 2011:18 «Struktur for likestilling» og NOU 2012:15 «Politikk for likestilling». Forslagene gir mulighet for ny organisering av den nasjonale og lokale likestillingspolitikken, iverksetting, oppfølging og evaluering som vi ikke har sett tidligere i likestillingspolitiske føringer og handlingsplaner.

Utvalget har gitt oss en grundig status når det gjelder likestilling i Norge. Det takker vi for. Statusen viser at vi har kommet et stykke på vei til målet om et likestilt samfunn, men at det fortsatt er mye som kan og bør gjøres. UiA ser at flere av forslagene trenger tid for å kunne gi resultater, men er svært viktige sett i et langtidsperspektiv. Det er desto viktigere at iverksetting blir gjennomført raskt.

Vi forstår mandatet slik at utvalget har fått i oppgave å drøfte kjønnslikestillingen, hvorfor det norske samfunn trenger en likestillingspolitikk og hva som er målet for denne. Arbeidsgivere og offentlige myndigheter er ved lov pålagt å drive aktivt likestillingsarbeid på flere grunnlag enn kjønn. UiA ønsker å påpeke at det vil være viktig i en framtidig politikktvikling på likestillings- og diskrimineringsfeltet å løfte fram tema som etnisitet, funksjonsnedsettelse og alder.

Høringsuttalelsen er basert på vår rolle som samfunnsaktør, arbeidsgiver, utdannings- og forskningsinstitusjon.

FOLKESTYRET

UiA støtter utvalgets anbefaling om å igangsette et landsdekkende program for bredde i folkestyret, med mål å øke kvinneandelen og andel personer med etnisk minoritetsbakgrunn på alle nivå av folkevalgt arbeid lokalt, regionalt og nasjonalt.

I tillegg bør det være et mål å øke andel representanter under 30 år og over 60 år. Et slikt program må sikres statlig finansiering der lokalt initierte prosjekter kan søke støtte. Det er avgjørende at et landsdekkende program følges nøye og at staten drifter programmet, som igjen må følges opp med forskning, dialog og videre utviklingsarbeid.

UiA støtter forslaget om at det inkluderes krav i valgloven om at hvert kjønn skal være representert med minst 40 prosent ved sammensetning av lister til kommunevalg, fylkestingsvalg og stortingsvalg. Valgloven bør ha krav til listeforslag fra de enkelte partiene, slik at kjønnsrepresentasjonen må være oppfylt for at en liste skal bli godkjent. Utvalget benevner dette forslaget som alternativ 1) «Modell allmenn lov».

Prosentsetningen er foreslått satt til minst 40. UiA mener det kan stilles krav om 50/50-fordeling. Grunnen til at dette alternativet er å foretrekke, er at loven da blir forutsigbar og lik for alle. I tillegg vil en allmenn lov sikre balanserte partilister og at folkevalgte forsamlinger lokalt, regionalt og nasjonalt oppnår tilnærmet kjønnsbalanse i løpet av relativt kort tid.

Etter UiA sin mening er det viktig å legge forholdene praktisk godt til rette for spesielt småbarnsforeldre i politikken. Dette tror vi er avgjørende for å bedre rekrutteringen, noe som igjen er viktig for å kunne fylle listene med samme antall menn og kvinner .

VALGFRIHET

Når det gjelder valgfrihet innenfor utdanning og yrke forutsetter det at det foreligger et reelt handlingsrom. Til tross for at mange unge opplever at det finnes utallige muligheter og at de velger utdanning og yrke uavhengig av sosial bakgrunn, viser forskning at sosial bakgrunn fortsatt har mye å si for de unges valg. Tradisjonelle kjønnsroller begrenser også valgfriheten.

Norge har fortsatt et sterkt og vedvarende kjønnsdelt arbeidsmarked.

Det er viktig å gjøre noe med.

Utdanning

Forslaget om et landsdekkende 10-årig pedagogisk utviklingsprosjekt i NOU 2011:18 er meget interessant. UiA støtter et slikt forslag og er enig i at staten må ha ansvaret for et så omfattende program. Sentrale elementer i en satsing bør være kompetanseheving rettet mot ansatte i barnehager og grunnsopplæring, styrking av likestillingsperspektivet i rådgivningen i skolen generelt og i faget utdanningsvalg spesielt, samt videreutvikle mentorordninger i videregående opplæring spesielt innenfor kjønnssegregerte fag.

UiA støtter forslaget om å opprette et eget ressursmiljø for å styrke arbeidet med likestilling i førskole- og lærerutdanning og i læremidler. Det vil også kunne være aktuelt med satsing innenfor andre fagområder.

UiA støtter utvalget sin anbefaling om å igangsette et landsdekkende program for frie utdanningsvalg. Det bør inneholde en pedagogisk satsing for likestilling i lærerutdanning og læremidler og bruk av incentivordninger som stipend og kjønnsponng. Stipend og kjønnsponng er relevant der kjønnsfordelingen er 80/20 eller mindre enn 20 prosent av ett kjønn.

Vi er enige i at staten ved Kunnskapsdepartementet bør ha ansvar for at det gis nærmere regler for både stipend og kjønnsponng.

UiA ønsker å peke på viktigheten av lønn, status og arbeidsbetingelser nå det gjelder utdannings- og yrkesvalg.

Typiske «kvinneyrker» har lenge hatt utfordringer når det gjelder et likeverdig lønnsnivå med f.eks. ingeniørene. Dette tror vi har betydning når gutter/menn velger utdanning og yrke.

Arbeidsliv

Når det gjelder tiltak i arbeidslivet, anbefaler utvalget en *tre-partsavtale* for likestilling i arbeidslivet. Utvalget ønsker at en tre-partsavtale mellom arbeidsgiver, arbeidstakerorganisasjoner og myndighetene, skal være etter mønster av IA-avtalen.

Utvalget understreker at en avtale bør forankres lokalt i virksomheten, men bygge opp under aktivitetspliktene i likestillings- og diskrimineringslovgivingen og bidra til å konkretisere og gjennomføre disse på virksomhetsnivå. Dagens redegjørelsesplikt bør etter utvalgets mening kunne falle bort for virksomheter som inngår en likestillingsavtale.

En tre-partsavtale vedr. likestilling er tenkt å inneholde både nasjonale likestillingsmål og mål på virksomhetsnivå. Det er tenkt at myndighetene bidrar med tett oppfølging, veiledning og kurs i likestillingsarbeid til virksomheter som inngår likestillingsavtaler. Videre tenker utvalget at arbeidet også forankres hos staten.

Utvalget anbefaler at partene gir informasjon og veiledning til sine medlemmer og oppfordrer virksomheter til å inngå likestillingsavtale.

Dette er en ny måte å tenke likestillingsarbeid på. UiA støtter ideen om tre-partsavtale og håper tiltaket kan bidra til økt likestilling langt raskere på de mange store og små bedriftene vi har i Norge.

FORDELING

Utvalgets gjennomgang viser at til tross for at lønnsarbeid er blitt norm for kvinner, er den familiebaserte omsorgen både for barn og voksne fortsatt skjevt fordelt mellom kvinner og menn. Når kvinner velger å arbeide deltid i småbarnsfasen, ser det ut til at dette legger føringer for fortsatt deltidsarbeid i mange år. Redusert arbeidstid på grunn av omsorgsarbeid kan altså påvirke kvinners muligheter i arbeidslivet, og dermed deres økonomiske situasjon på kort og lang sikt.

Likestilling forutsetter at det blir like vanlig for menn som for kvinner å tilpasse sin arbeidstid etter omsorgsarbeid i familien. Fleksibilitet i yrkeslivet er meget viktig for likestillingen spesielt hos småbarnsfamilier.

Det finner mange økonomiske ordninger i dag som støtter opp under omsorgsansvar i familien, men UiA kan ikke se at utvalget sine anbefalinger vil motivere menn til å delta mer aktivt i omsorgsarbeidet for sine barn eller eldre familiemedlemmer.

UiA ser positivt på en tredeling av foreldrepermisjonen, men ønsker ikke å svekke arbeidslinjen for verken kvinner eller menn.

UiA mener det bør forskes mer på disse områdene.

SÅRBARHET

UiA har merket seg at utvalget har konsentrert seg om *sårbarhet* som oppstår som følge av ulike former for vold og seksuelle krenkelser som særlig rammer kvinner og *sårbarheten* som oppstår på grunn av fravær av rettslig trygghet.

UiA er enige med utvalget i at det må settes i gang en programsatsing for forebygging og bekjempelse av seksuell trakassering i skolen. Staten bør ha ansvaret for programmet organisatorisk. Det må videre settes av penger på statsbudsjettet til lokalt initierte likestillingsprosjekter for å

forebygge seksuell trakassering og andre seksuelle krenkelser, både i skole og på fritidsarenaer. Målgruppen for satsingen er vi enige med utvalget i, bør være elever på ungdomsskole, videregående skole og personell som arbeider med barn og unge i skolen.

Vi støtter at arbeidet mot seksuell trakassering forankres i opplæringsloven.

UiA støtter også forslaget om å lovfeste tilbud om overgrepsmottak.

Vi har for lite kunnskap om seksuell trakassering og seksuelle overgrep, men vet at problemet dessverre har et stort omfang. Vi anbefaler økt forskning på området.

Menneskehandel

Menneskehandel har dessverre økt. Norge har gjennom flere internasjonale konvensjoner forpliktet seg til å forebygge og bekjempe menneskehandel. Prosjektet ROSA (Reetablering, Oppholdssteder, Sikkerhet og Assistanse) har gjort en viktig jobb, men har mandat kun ut 2014. Evalueringen har vist at det har vært en gradvis økning av kvinner som tar imot hjelp via prosjektet og videreføring anbefales. I tillegg foreslår utvalget at det etableres trygge botilbud for ofre av menneskehandel flere steder i landet. UiA støtter forslaget, men understreker at vi vet for lite og at det bør forskes langt med på området.

GENERELT

UiA vil understreke viktigheten av at regionale sentra for likestilling (5-7) får ansvar for likestillingsarbeidet i «sin» region framover og at det er ett departement som koordinerer og har ansvaret nasjonalt.

Vi ser i denne forbindelse til vårt eget Senter for likestilling og den betydning det har for utvikling av ny kunnskap. Dette er en kunnskapsbase som har stor betydning for landsdelen og som blir benyttet i mange sammenhenger også nasjonalt.